

กริยาประสมแบบรวมนามในภาษาไทย¹

Verb-noun Compounds words in Thai

ชนิกา พรหมมาศ (Chanika Prommas)²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และอรรถสัมพันธ์ของคำกริยาประสมแบบรวมนามในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา ข้อมูลรวบรวมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พจนานุกรมคำใหม่ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1 เล่ม 2 เล่ม 3 และคำพูดที่ประสบในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณา คำอนุพจน์/ลูกคำ (ที่พิมพ์ด้วยตัวหนา) ของคำตั้ง/แม่คำที่เป็นคำกริยา (ก) เนื่องจากคำอนุพจน์ คือ คำตั้งที่เกิดร่วมกับคำอื่น ผลการศึกษาปรากฏคำกริยาประสมแบบรวมนามภาษาไทย จำนวน 1,541 คำ ปรากฏรูปแบบของคำกริยาประสมแบบรวมนาม 8 รูปแบบ คือ กริยาวลี-นามวลี นามวลี-กริยาวลี กริยาวลี-กริยาวลี กริยาวลี-บุพบทวลี นามวลี-กริยาวลี-นามวลี กริยาวลี-ประโยค คำเชื่อม-ประโยค และปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-นามวลี ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวากยสัมพันธ์ของคำสมาชิกอยู่ 16 ลักษณะ คือ กริยาหลัก-กรรมตรง ปฏิเสธ-กริยาหลัก-กรรมตรง กริยาหลัก-วิเศษณ์ ประธาน-กริยาหลัก ประธาน-กริยาหลัก-กริยวิเศษณ์ ประธาน-กริยวิเศษณ์-กริยาหลัก กรรมตรง-กริยาหลัก กรรมตรง-กริยาหลัก-กริยวิเศษณ์ กริยาเรียง กริยาหลัก-กริยวิเศษณ์ กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์-กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์ กริยาหลัก-กรรมอ้อม ประธาน-กริยาหลัก-กรรมตรง กริยาหลัก-กริยาอนุประโยคเติมเต็ม คำเชื่อม-ประโยค และปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-ภาคแสดงนาม ส่วนอรรถสัมพันธ์จะปรากฏ 30 ลักษณะ คือ กริยา-ผู้ทรงสภาพ กริยา-ผู้ประสบ กริยาเหตุการณ์-สถานที่ กริยากระทำ-เครื่องมือ ปฏิเสธ-กริยาสภาพการณ์-ผู้ทรงสภาพ กริยา-เวลา ผู้ทรงสภาพ-กริยา ผู้กระทำ-กริยา ผู้แสดงสภาพ-กริยา-ลักษณะ ผู้ทรงสภาพ-ลักษณะ-กริยา

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง กริยาประสมแบบรวมนามในภาษาไทย โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี วงศ์วัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

²นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000, อีเมล : baifern99@hotmail.com

ผู้เปลี่ยนสภาพ-กริยา ผู้เปลี่ยนสภาพ-กริยา-ลักษณะ กริยาเรียงร่วมแสดงความ กริยา
ทิศทาง-กริยากระทำ กริยาลักษณะ-กริยากระทำ กริยากระทำ-เจตนา กริยากระทำ-
ความประสงค์ กริยากระทำ-กริยาผล กริยา-ที่มา กริยา-ตำแหน่ง กริยา-ที่หมาย กริยา
ประสมที่หน่วยสมาชิกมีความหมายคล้ายกัน กริยา-กรรมอ้อมสถานที่ของเหตุการณ์
กริยา-กรรมอ้อมเครื่องมือ/วิธีการ/วัตถุที่ใช้ในเหตุการณ์ กริยา-กรรมอ้อมผู้ทรงสภาพ
ของเหตุการณ์ ผู้กระทำ-กริยา-ผู้ถูกกระทำ กริยา-กริยาบ่งกระทำเชิงสำเร็จ กริยา-กริยา
บ่งกระทำเชิงพยายาม คำเชื่อมบอกเวลา-เหตุการณ์ และปฏิเสธ-สัมพันธกริยา-ผู้ทรง
สภาพ

คำสำคัญ : คำกริยาประสมแบบรวมนาม, ไวยากรณ์หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณะภาษา,
โครงสร้าง, วากยสัมพันธ์, อรรถสัมพันธ์

Abstract

The purpose of this study is to analyze the structures, syntax and semantic of Noun-incorporation Compound Verbs Thai according to the Functional-Typological Approach. The Information for the study is gathered from word which appeared in Thai Dictionary (Royal Society Version B.E. 2542), New Words Thai Dictionary (Royal Society Volume 1, 2 and 3) and daily life conversation by considering in the derivative words (presented with bold letters) of the main verb in the sentences. The study found 1,541 noun-incorporation compound verbs in Thai which can be divided into 8 types of noun-incorporation compound verbs namely; verb phrases-noun phrases, noun phrases-verb phrases, verb phrases-verb phrases, verb phrases-prepositional phrases, noun phrases-verb phrases-noun phrases, negative-relation of participle to verbs-noun phrases, conjunctions-sentences and verb phrases-sentences. The study also found 16 syntax's patterns of noun-incorporation compound verbs which are main verb-direct object, negative-main verb-direct object, main verb-adverb, subject-main verb, subject-main verb- adverb, subject-adverb-main verb, direct object-main verb,

direct object-main verb-adverb, serial verb, main verb-adverb, semi-syntactic verb-semi-syntactic verb, main verb-indirect object, subject-main verb-direct object, main verb-sub ordinate verb, conjunction-sentences, negative-copular verb-noun. Finally, there are 30 semantic patterns for noun-incorporation compound verbs which are verb-patient, verb-experiencer, event verb-location, action verb-instrument, negative-stative verb- patient, verb-time, patient-verb, agent-verb, patient of state-verb-manner, patient-manner-verb, patient of change-verb, patient of change-verb-manner, co-coding serial verb, direction verb-active verb, verb-manner-active verb, action verb-intention, action verb-purpose, action verb-result verb, verb-source, verb-position, verb-destination, compound verb with similar meaning morpheme, verb-indirect place object, verb-indirect tool object, verb-indirect patient object, agent-verb-patient, verb-manipulating verb in succeeding, verb-manipulating verb in trying aspect, preposition of time-situation-event and negative-copular verb- patient.

Keywords : Noun-incorporation Compound Verbs, Functional-typological Approach, Structures, Syntax and Semantic

บทนำ

การประสมคำ (word compounding) เป็นวิธีสำคัญในการสร้างคำใหม่ในภาษาตระกูลคำโดด เช่น ภาษาไทย จีน เวียดนาม ฯลฯ โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่า คำประสม (word compound) จะหมายถึงคำที่สร้างจากการนำเอาคำเดิมที่มีอยู่แล้วในภาษาสองคำหรือมากกว่า มาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ เฉพาะคำ คำประสมมีความแตกต่างจากประโยค เนื่องจากคำประสมมีความหมายที่จำเพาะเสมือนเป็นคำเดียว(idiosyncratic meaning) ไม่ใช่เป็นผลรวมของความหมายจากหลายคำที่นำมาเรียงกัน(straight forward/compositional meaning) ดังเช่นความหมายที่ได้จากวลีหรือประโยค (อัญชลี สิงห์น้อย, 2548 : 1)

คำประสมจำแนกตามหน้าที่ได้หลายประเภท ที่สำคัญคือ คำนามและคำกริยา

ซึ่งคำประสมที่ทำหน้าที่เป็นกริยาในประโยคภาษาไทยนั้นก็มีย่อยเป็นจำนวนมาก โดยปรากฏทั้งโครงสร้างที่เป็น กริยา-กริยา กริยา-นาม และนาม-กริยา โครงสร้างที่เป็นกริยาและกริยา เช่น กันสาด กินขาด ไชควง แซ่อิม ต้มยำ ผัดเผ็ด ห่อหมก เหลือเชื่อ ฯลฯ โครงสร้างที่เป็นนามและกริยา เช่น ปากเสีย ท้องร่วง หูเบา อาบน้ำ ตากแดด เล่นตัว กลุ้มใจ หายใจ กลับคำ กินใจ ชัดแจ้งหะ มอมเหล้า ฯลฯ จากคำกริยาประสมที่มีโครงสร้างเป็นนามและกริยา ดังยกตัวอย่างมาข้างต้นนี้มีการบวนการทางภาษาที่เกิดขึ้นเรียกว่า การรวมนาม (Noun Incorporation) (Mithum, 1984) ซึ่งมีโครงสร้างที่หลากหลาย และเมื่อรวมกันแล้วก็จะกลายเป็นคำประสมที่จัดอยู่ในหมวดคำกริยา (predicative element) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ และคณะ (2528) ได้ศึกษาวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ อรรถสัมพันธ์ และลักษณะทางความหมายของคำกริยาประสมที่เกิดจากการรวมนาม (งานวิจัยของเพียรศิริ เรียกว่า “การกลืนนาม” โดยศึกษาข้อมูลคำประสมที่มีการกลืนนามจากความรู้ของผู้พูดภาษา 4 คน จำนวน 644 คำ พบว่าในด้านวากยสัมพันธ์ของคำกริยาประสมที่เกิดจากการรวมนัมนามที่ถูกกลืนนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในตำแหน่งกรรมมากกว่าตำแหน่งประธาน และเมื่อกลืนคำแล้ว คำกริยาที่เกิดขึ้นใหม่ส่วนใหญ่จะเป็นกริยากรรม

ผู้เขียนเห็นว่าในปัจจุบัน คำกริยาประสมแบบรวมนามในภาษาไทยน่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลให้มีโครงสร้างวากยสัมพันธ์และอรรถสัมพันธ์ที่เพิ่มเติมและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าว ดังนั้นผู้เขียนจึงสนใจศึกษาโครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และอรรถสัมพันธ์ของคำกริยาประสมแบบรวมนามในภาษาไทย ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา (Functional-Typological Approach) นำโดย Talmy Givón เป็นการศึกษาภาษาที่ควบคู่ไปกับบริบท (context) โดยเน้นในเรื่องหน้าที่และการใช้ภาษาแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและหน้าที่ของภาษาว่าจะต้องมีความคู่กันไป ด้วยการอธิบายแบบเปรียบเทียบข้ามภาษา (cross-linguistics) และอาศัยแนวคิดของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) และการไล่แหล่ของหมวดหมู่ไวยากรณ์เป็นสำคัญ โดย ไวยากรณ์หน้าที่เป็นไวยากรณ์ที่อธิบายธรรมชาติของภาษาในฐานะที่ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ เป็นภาษาที่บุคคลในชุมชนใช้พูดและสื่อสารเข้าใจร่วมกันได้ อีกทั้งยังเป็นไวยากรณ์ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาภาษาเชิงพุทธิปัญญา (cognitive linguistics) โดยเน้นการศึกษาภาษาในเรื่องของระบบคิดที่

สะท้อนให้เห็นในโครงสร้างและความหมายในภาษา และเห็นว่าวากยสัมพันธ์ (Syntax) ไม่เป็นอัตโนมัติ กล่าวคือ ไม่ใช่แกนของภาษาแต่เพียงประการเดียว ไวยากรณ์ภาษายังรวมไปถึงความหมายและหน้าที่ในการใช้ภาษาด้วย โดยมีแนวคิดที่ว่าภาษาธรรมชาติหรือการใช้ภาษาที่มีขึ้นสามารถอธิบายได้ทั้งสิ้น

จากข้อมูลคำภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน ผู้เขียนเชื่อว่าแนวคิดทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา จะเป็นแนวทางการอธิบายให้เห็นถึงกระบวนการและความสัมพันธ์ของการสร้างคำกริยาประสมแบบรวมนามในภาษาไทยในองค์รวมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

โครงสร้างและวากยสัมพันธ์ของคำกริยาประสมแบบรวมนาม

การวิเคราะห์รูปแบบและวากยสัมพันธ์ของคำกริยาประสม จะพบว่าคำกริยาประสมแบบรวมนามนั้นมี 2 ชนิด คือ กริยาอาการและกริยากรรม

1. กริยาอาการ (intransitive verbs)

กริยาอาการเป็นกริยาที่มีใจความครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ต้องมีกรรมตามหลัง เช่น ข้อสอบออกไม่ตรงกับที่ดูมา เลยต้องดำนํ้า (ดำนํ้า หมายถึง เดาสุ่มไปอย่างผิด ๆ ถูก ๆ) ขาไปมีผู้โดยสารเต็มคัน แต่ขากลับต้องตีรถเปล่ากลับมา (ตีรถ หมายถึง ขับรถไปหรือหรือเช่ารถไปไกล ๆ) ช่วงนี้เขาร้อนเงิน หยิบยืมใครเขาก็ไม่ให้ จึงต้องเอาเครื่องทองเก่าของตระกูลออกขาย (ร้อนเงิน หมายถึง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เงินโดยเร่งด่วน)

2. กริยากรรม (transitive verbs)

กริยากรรมเป็นกริยาที่มีใจความไม่ครบสมบูรณ์ในตัว จะต้องมีความที่เป็นกรรมตามหลัง จึงจะทำให้ใจความนั้นครบบริบูรณ์ เช่น คอนโดของเราตอบใจหยังลูกค้าที่เป็นคนหนุ่มสาวได้ทุกประการ (มีหรือทำได้ตามที่คาดว่าผู้บริโภคต้องการ) รุ่นพี่สอนมวยรุ่นน้อง (สอนมวย หมายถึง สอนกลเม็ดหรืออุบายให้ผู้อ่อนประสบการณ์กว่า) สามีของเธอไม่ทำงาน ได้แต่เกาะชายกระโปรงภรรยา (เกาะชายกระโปรง หมายถึง อาศัยผู้หญิงหาเลี้ยง)

การรวบรวมคำกริยาประสมแบบรวมนามภาษาไทย 1,541 คำ ปรากฏรูปแบบของคำกริยาประสมแบบรวมนาม 8 รูปแบบ กริยาวลี-นามวลี นามวลี-กริยาวลี กริยาวลี-กริยาวลี กริยาวลี-บุพบทวลี นามวลี-กริยาวลี-นามวลี กริยาวลี-ประโยค คำเชื่อม-

ประโยค และปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-นามวลี ซึ่งแต่ละรูปแบบมีความถี่คำกริยาประสมแบบรวมนามแตกต่างกัน ดังตารางแสดงความถี่ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รูปแบบของคำกริยาประสมแบบรวมนาม

รูปแบบของคำกริยาประสมแบบรวมนาม	จำนวนคำ	ร้อยละ
กริยาวลี-นามวลี	1,290	83.71
นามวลี-กริยาวลี	142	9.21
กริยาวลี-กริยาวลี	75	4.67
กริยาวลี-บุพบทวลี	15	0.97
นามวลี-กริยาวลี-นามวลี	9	0.58
กริยาวลี-ประโยค	4	0.25
คำเชื่อม-ประโยค	3	0.19
ปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-นามวลี	3	0.19
รวม	1,541	100

โครงสร้างทั้ง 8 โครงสร้างของกริยาประสมแบบรวมนามดังกล่าวมีวากยสัมพันธ์และอรรถสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

1. กริยาวลี-นามวลี

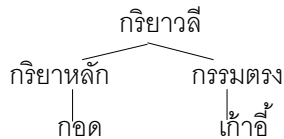
โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะนี้มีหน่วยประกอบเป็นกริยาวลีและนามวลี เช่น เสื้อผ้ากระชาก-วัย (แต่งตัวหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ดูอ่อนกว่าวัยมาก)

รูปแบบกริยาวลี-นามวลี จะปรากฏวากยสัมพันธ์ได้ 2 แบบ คือ กริยาหลัก-กรรมตรง และปฏิเสธ-กริยาหลัก-ภาคแสดงนาม ดังนี้

1.1 วากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กรรมตรง

วากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กรรมตรง จะมีหน่วยประกอบเป็นกริยาและกรรมตรงเรียงต่อกัน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนทอด-เก้าอี้แน่น ยืนย่นรอผลสอบทุจริต (ยึดตำแหน่ง ไม่ยอมละตำแหน่ง)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กรรมตรง ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบกิริยาหลัก-กรรมตรง ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1.1.1 อรรถสัมพันธ์แบบ กิริยา-ผู้ทรงสภาพ

อรรถสัมพันธ์แบบ กิริยา-ผู้ทรงสภาพ คือ มีคำกริยาเป็นกรรมกริยา และมีกรรมเป็นผู้ทรงสภาพทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยผู้ทรงสภาพแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้เปลี่ยนสภาพ (patient of change) และผู้แสดงสภาพ (patient of state) ดังนี้

1.1.1.1 ผู้เปลี่ยนสภาพ

ผู้ทรงสภาพในลักษณะผู้เปลี่ยนสภาพจะมีคำกริยาเป็นกรรมกริยา โดยคำกริยานั้นเป็นการกระทำ (action) เป็นเหตุการณ์ที่มีผู้กระทำสภาพการณ์ให้เปลี่ยนแปลงไปสู่อีกสภาพการณ์หนึ่งตามเวลา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นได้ทั้งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีขอบเขต หรือ ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลง และไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน และมีกรรมเป็นผู้ได้รับผลกระทบของการกระทำที่ระบุด้วยคำกริยา เช่น กิน-แหว่ เจาะ-ยาง ตี-รด กิน-ของเก่า ซิด-เส้นตาย เจาะ-ไขแฉง

1.1.1.2 ผู้แสดงสภาพ

ผู้ทรงสภาพในลักษณะผู้แสดงสภาพจะมีคำกริยาเป็นกรรมกริยา โดยคำกริยานั้นเป็นได้ 2 ประเภท คือ กริยาสภาพการณ์ (state) และกริยาเหตุการณ์ (event)

1) กริยาสภาพการณ์-ผู้แสดงสภาพ

คำกริยาที่แสดงสภาพการณ์จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา อาจจะเป็นเพียงช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจสั้นหรือยาว หรือเป็นการถาวรก็ได้ เช่น เด็กคนนี้แก่-แดด ชอบแต่งเนื้อแต่งตัวเลียนแบบผู้ใหญ่ (ทำเป็นผู้ใหญ่เกินอายุ)

2) กริยาเหตุการณ์-ผู้แสดงสภาพ

คำกริยาที่แสดงเหตุการณ์เป็นสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปสู่อีกสภาพการณ์หนึ่งตามเวลา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นได้ทั้ง

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีขอบเขต หรือค่อย ๆ เปลี่ยนแปลง และไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน เช่น เธอต้องเรียนหนังสือเพื่อให้มีรายได้ และจะได้ไม่จม-ปลัก

1.1.2 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-ผู้ประสบ

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยา-ผู้ประสบ มีคำกริยาเป็นสกรรมกริยา มีกรรมเป็นผู้มีประสบการณ์ของการกระทำที่ระบุด้วยคำกริยา เช่น เกี่ยวข้าวปีนี้ก็อย่าลืมไปบอก-แขกแต่เนิ่น ๆ ละ ถ้าบอกจนใกล้เวลามันจะไม่ทันการณ์ (บอกเพื่อนบ้านให้มาช่วยกันทำงาน)

1.1.3 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยาเหตุการณ์-สถานที่

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยาเหตุการณ์-สถานที่ มีคำกริยาเป็นกริยาเหตุการณ์ ตามด้วยสถานที่ของการกระทำหรือเหตุการณ์ที่ระบุด้วยคำกริยา เช่น เจนนี่ตก-ที่นั่งต้องสงสัย เป็นเจ๊มายจ้างงานทั้งงานทั้งแผนนางเอก ป. (ตกอยู่ในฐานะตกอยู่ในภาวะ)

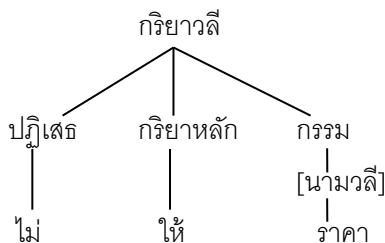
1.1.4 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยากระทำ-เครื่องมือ

อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-เครื่องมือ มีคำกริยาเป็นสกรรมกริยาที่มีกรรมเป็นเครื่องมือหรือวิธีการของการกระทำหรือเหตุการณ์ที่ระบุด้วยคำกริยา เช่น สมัยนี้ฝรั่งยังกิน-ตะเกียบเลย (กินอาหารด้วยตะเกียบ)

1.2 วากยสัมพันธ์แบบปฏิเสธ-กริยาหลัก-กรรมตรง

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบ ปฏิเสธ-กริยาหลัก-กรรมตรง จะมีหน่วยประกอบเป็นปฏิเสธ ตามด้วยกริยาหลักและภาคแสดงนาม ซึ่งกริยาประสมลักษณะนี้จะขาดปฏิเสธไม่ได้ เช่น ข้อเสนอผู้น้อยอย่างพวกเรา ผู้บริหารเขาไม่ให้-ราคาหรอก (ไม่ให้ความสำคัญ ไม่สนใจ)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ ปฏิเสธ-กริยาหลัก-กรรมตรง ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

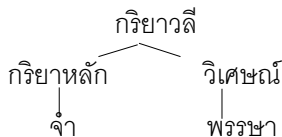

จากวากยสัมพันธ์แบบ ปฏิเสธ-กริยาหลัก-กรรมตรง ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ ปฏิเสธ-กริยาสภาพกรณ์-ผู้ทรงสภาพ จะมีหน่วยประกอบเป็นปฏิเสธ ตามด้วยกริยาเป็นสภาพกรณ์ และมีกรรมเป็นผู้เปลี่ยนสภาพ เช่น ข้อเสนอผู้น้อยอย่างพวกเรา ผู้บริหารเขาไม่ให้-ราคาหрок (ไม่ให้ความสำคัญ ไม่สนใจ)

1.3 วากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-วิเศษณ์

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบกริยาหลัก-วิเศษณ์ จะมีหน่วยประกอบเป็นกริยาและวิเศษณ์เรียงต่อกัน โดยคำวิเศษณ์ที่ปรากฏในรูปแบบนี้เป็นคำวิเศษณ์บอกเวลาหรือกาลวิเศษณ์ เช่น พ่อกับแม่บอกว่า ตอนนี้อยู่ลงปุม่าจำ-พรรษาอยู่ที่วัดแถวพิษณุโลกนี้เอง (อยู่ประจำที่วัด 3 เดือนในฤดูฝน)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-วิเศษณ์ ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-วิเศษณ์ ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยา-เวลา มีคำกริยาเป็นกรรมกริยาเป็นสภาพกรณ์ และมีกรรมบ่งบอกเวลาที่เกิดกระทำเกิดขึ้น เช่น จำ-พรรษา ดังตัวอย่างประโยคที่กล่าวไปแล้ว

2. นามวลี-กริยาวลี

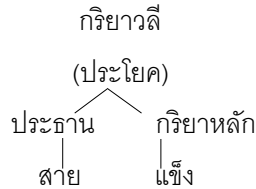
โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะนี้มีหน่วยประกอบเป็นนามวลีและกริยาวลี เช่น ได้ข่าวว่าคู่รักคู่นี้เตียง-โยกเสียแล้ว (ใกล้จะเลิกร้างจากชีวิตคู่)

จากรูปแบบนามวลี-กริยาวลี จะปรากฏวากยสัมพันธ์ได้ 5 แบบ คือ แบบประธาน-กริยาหลัก ประธาน-กริยาหลัก-กริยาวลีวิเศษณ์ ประธาน-กริยาวลีวิเศษณ์-กริยาหลัก กรรมตรง-กริยาหลัก และกรรมตรง-กริยาหลัก-กริยาวลีวิเศษณ์ กล่าวคือ

2.1 วากยสัมพันธ์แบบประธาน-กริยาหลัก

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบประธาน-กริยาหลัก จะมีหน่วยประกอบเป็นประธาน และมีกริยาแท้เรียงต่อกัน เช่น เห็นตัวเล็กอย่างนี้สาย-แข็งชะมัด กินข้าวที่หนึ่งตั้ง 3 ชามนะ (กินเก่ง กินได้มาก ๆ)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบประธาน-กริยาหลัก ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยาหลัก ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1.1 อรรถสัมพันธ์แบบ ผู้ทรงสภาพ-กริยา

อรรถสัมพันธ์แบบ ผู้ทรงสภาพ-กริยา มีคำกริยาเป็นสกริยาสภาพการณ และมีการเป็นผู้ทรงสภาพของกริยานั้น ๆ เช่น หนูนักร้องเทคนิคหัดใหญ่เข้า-อ่อน เมื่อตำรวจแจ้งพบรถจักรยานยนต์ที่ถูกขโมยหายไป 3 วัน (อาการที่เข้าหมดกำลังทรุดลง โดยปริยายหมายถึงอาการหมดแรง เพราะรู้เรื่องที่ทำให้เสียใจเป็นต้นในทันทีทันใด)

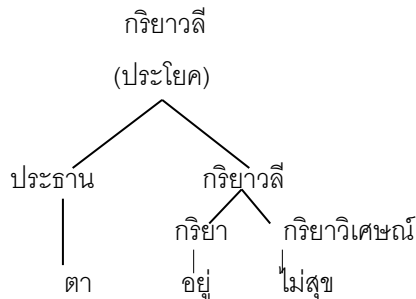
2.1.2 อรรถสัมพันธ์แบบ ผู้กระทำ-กริยา

อรรถสัมพันธ์แบบ ผู้กระทำ-กริยา มีคำกริยาแสดงการกระทำ และมีประธานที่เปรียบเป็นผู้กระทำกริยานั้น ๆ เช่น เขาเขียนหนังสือเป็นไก่อ่-เขียนมาก ๆ เลย (หวัด ฝูงจนเกือบอ่านไม่ออก)

2.2 วากยสัมพันธ์แบบประธาน-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบประธาน-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ จะมีหน่วยประกอบเป็นประธาน กริยาแท้และกริยาวิเศษณ์เรียงต่อกัน โดยมีวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายกริยาแท้ เช่น มีสาวสวยมาในงานเยอะแยะ เขาตา-อยู่-ไม่สุขเลย (ชอบมองไปเรื่อย ๆ ตาไม่อยู่นิ่ง)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบประธาน-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

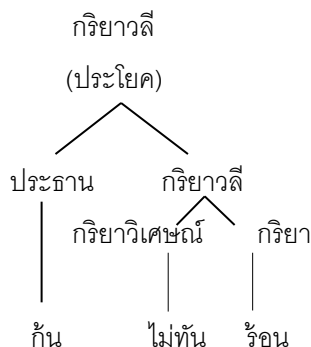

จากวากยสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ ผู้แสดงสภาพ-กริยา-ลักษณะ จะมีประธานที่เปรียบเป็นผู้แสดงสภาพ ตามด้วยคำกริยาแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ และมีลักษณะ (manner) ที่แสดงรายละเอียดของเหตุการณ์เพิ่มเติมจากคำกริยา

2.3 วากยสัมพันธ์แบบประธาน-กริยาวิเศษณ์-กริยาหลัก

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบประธาน-กริยาวิเศษณ์ กริยาหลัก จะมีหน่วยประกอบเป็นประธาน กริยาวิเศษณ์เรียงและกริยาแท้ต่อกัน โดยมีวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายกริยาแท้ เช่น มาแป็บเดียว กัน-ไม่ทัน-ร้อนก็กลับเสียแล้ว (ไม่นาน)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบประธาน-กริยาวิเศษณ์-กริยาหลัก ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

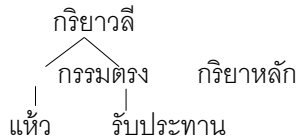
จากวากยสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยาวิเศษณ์-กริยาหลัก ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ ผู้ทรงสภาพ-ลักษณะ-กริยา จะมีประธานที่

เปรียบเป็นผู้ทรงสภาพ ตามด้วยลักษณะ (manner) และมีคำกริยาแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ ที่แสดงรายละเอียดของเหตุการณ์เพิ่มเติมจากคำกริยา

2.4 วากยสัมพันธ์แบบกรรมตรง-กริยาหลัก

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบ กรรมตรง-กริยาหลัก จะมีหน่วยประกอบเป็นกรรมตรง กริยาแท้เรียงต่อกัน เช่น แม่ที่ “เกรท วรินทร์” แห้วรับประทานเพราะ “อายุสั กมลเนตร” (พลาดจากสิ่งที่หวังไว้)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ กรรมตรง-กริยาหลัก ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

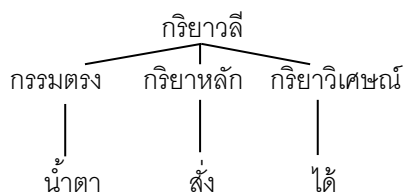

จากวากยสัมพันธ์แบบ กรรมตรง-กริยาหลัก ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดง อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ ผู้เปลี่ยนสภาพ-กริยา จะมีคำกริยาแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ และมีประธานที่เปรียบเป็นผู้เปลี่ยนสภาพนั้น ๆ

2.5 วากยสัมพันธ์แบบกรรมตรง-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบ กรรมตรง-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ จะมีหน่วยประกอบเป็นกรรมตรง กริยาแท้และกริยาวิเศษณ์เรียงต่อกัน โดยมีวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายกริยาแท้ เช่น ดาราคนนี้น้ำตา-สั่ง-ได้ ไม่ต้องเท่กลายหน (ร้องให้ได้ทันทีที่ต้องการ)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ กรรมตรง-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ กรรมตรง-กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ ผู้เปลี่ยนสภาพ-กริยา-ลักษณะ จะมีคำกริยา แสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ และมีประธานที่เปรียบเป็นผู้เปลี่ยนสภาพนั้น ๆ

3. กริยาวลี-กริยาวลี

โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะนี้มีหน่วยประกอบเป็น กริยาวลี 2 ชุด เช่น ปลัดหนุ่มทำเรื่องย้ายทำเลเสียเวลานั่ง-ตบุงเป็นปี (ไม่มีงานทำ)

คำกริยาประสมแบบรวมนามในรูปแบบ กริยาวลี-กริยาวลี ที่ปรากฏวากยสัมพันธ์ ได้ 3 แบบ คือ กริยาเรียง กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ และกริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์-กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์ จะปรากฏรูปแบบอรรถสัมพันธ์ได้ ดังนี้

3.1 วากยสัมพันธ์แบบกริยาเรียง

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบกริยาเรียง ประกอบด้วยกริยาหลัก 2 ชุด คือ มีภาคแสดงด้วยกริยาสองคำ 2 ชุด เป็นกริยาแท้/กริยาวลีที่เกิดเรียงต่อกันโดยไม่มีคำเชื่อม เช่น นางเอกสาวชื่อดัง ดับเครื่อง-ชนเอาเรื่องผู้กำกับให้ถึงที่สุดเนื่องจากผิด (ต่อสู้อย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ตน)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบกริยาเรียง ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ กริยาเรียง ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ ได้ 6 แบบ ดังนี้

3.1.1 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยาเรียงร่วมแสดงความ

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยาเรียงร่วมแสดงความ เป็นการปรากฏของการกระทำสองการกระทำในเวลาที่ยับซ้อนกัน โดยมีกริยาคำหนึ่งแสดงการกระทำที่มีความหมายกว้างหรือไม่ชัดเจน เช่น เอา ใช้ ทำ ฯลฯ ซึ่งต้องมีกริยาอื่นมา

ประกอบในการสื่อสารการกระทำหนึ่ง ๆ โดยปรากฏในรูปแบบ กริยาพึงพา-กริยากระทำ โดยกริยาเรียงร่วมแสดงความนี้จะมิตบาทเชิงอรรถศาสตร์ปรากฏได้ 2 แบบ คือ กริยาเรียงแสดงเครื่องมือ และกริยาเรียงแสดงผู้ทรงสภาพ ดังนี้

3.1.1.1 กริยาเรียงแสดงเครื่องมือ

อรรถสัมพันธ์กริยาเรียงร่วมแสดงความในรูปแบบ กริยาเรียงแสดงเครื่องมือ คือ กริยาเรียงแสดงเครื่องมือเป็นการปรากฏของการกระทำสองการกระทำในเวลาที่ยับซ้อนกัน โดยมีกริยาคำหนึ่ง คือ เอา หรือ ใช้ ซึ่งแสดงเครื่องมือในการสร้างความบางอย่าง เช่น เธอจะทำอะไรนับจากนี้ควรหัดใช้หัว-คิดบ้างนะ (การใช้สมองคิด)

3.1.1.2 กริยาเรียงแสดงผู้ทรงสภาพ

อรรถสัมพันธ์กริยาเรียงร่วมแสดงความในรูปแบบ กริยาเรียงแสดงผู้ทรงสภาพ คือ กริยาเรียงแสดงผู้ทรงสภาพเป็นการปรากฏของการกระทำสองการกระทำในเวลาที่ยับซ้อนกัน โดยมีกริยาคำหนึ่ง เช่น ทำ ซึ่งแสดงผู้ทรงสภาพในการสร้างความบางอย่างที่เป็นสาเหตุให้เกิดผลกับกรรมที่ปรากฏตามมาซึ่งแสดงด้วยกริยาเหตุการณ์หรือสภาพการณ์โดยปรากฏในรูปแบบ ทำ-กริยาเหตุการณ์/สภาพการณ์ เช่น ข้าพเจ้าได้ยื่นเขาพูด แต่แกลังทำหู-ทวนลมเฉยเสีย (ได้ยินแต่ทำเป็นไม่ได้ยิน)

3.1.2 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยาทิศทาง-กริยากระทำ

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยาทิศทาง-กริยากระทำ เป็นการปรากฏของการกระทำสองการกระทำในเวลาที่ยับซ้อนกัน โดยมีกริยาคำหนึ่งแสดงการเคลื่อนที่เข้าหาหรือออกจากจุดอ้างอิง (referent point) และมีกริยาคำอีกหนึ่งแสดงการกระทำหนึ่ง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของคำกริยาคำแรก โดยปรากฏในรูปแบบ กริยาทิศทาง-กริยากระทำ กริยาที่แสดงทิศทาง ได้แก่ ไป มา ขึ้น ลง เข้า ออก ฯลฯ และมีกริยาคำอีกหนึ่งแสดงการกระทำหนึ่ง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของกริยาคำแรก เช่น เขาไป-ค้าถ่านเสียแล้ว (ตาย)

3.1.3 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยาลักษณะ-กริยากระทำ

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยาลักษณะ-กริยากระทำ คือ กริยาเรียงแสดงลักษณะเป็นการปรากฏของการกระทำในเวลาที่ยับซ้อนกัน โดยมีกริยาคำหนึ่งแสดงการกระทำและมีกริยาคำอีกหนึ่งแสดงลักษณะของการกระทำนั้น ๆ โดย

ปรากฏในรูปแบบ กิริยาลักษณะ-กิริยากระทำ กิริยาลักษณะอาจเป็น ท่าทางของร่างกาย (posture) หรือวิธี/อาการ (way) เช่น ปลัดหนุมถุกย้ายไปนั่ง-ตบยุงที่สำนักนายกรัฐมนตรี (กำหนดเวลาสุดท้ายให้)

3.1.4 อรรถสัมพันธ์แบบ กิริยากระทำ-เจตนา

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กิริยากระทำ-เจตนา เป็นการปรากฏของการกระทำสองการกระทำในเวลาที่ยับซ้อนกัน โดยมีกิริยาคำหนึ่งแสดงการกระทำหนึ่ง ๆ และมีกิริยาอีกคำหนึ่งเป็นการตีความหรือเจตนาโดยปรากฏในรูปแบบ กิริยากระทำ-กิริยาความเจตนา เช่น หัวหน้าพรรคและเลขาฯ พรรคจับเข้า-คุ้ยกันบนชั้นสองของที่ทำการพรรค (ปรับความเข้าใจกันอย่างใกล้ชิด)

3.1.5 อรรถสัมพันธ์แบบ กิริยากระทำ-ความประสงค์

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กิริยากระทำ-ความประสงค์ เป็นการปรากฏของการกระทำสองการกระทำที่เกิดต่อเนื่องอย่างผูกแน่นจนไม่สามารถแยกเป็นสองประพจน์ได้ โดยมีกิริยาคำหนึ่งแสดงการกระทำหนึ่ง ๆ และมีกิริยาอีกคำหนึ่งแสดงความประสงค์ของการกระทำ นั้น ๆ ซึ่งมักคาดเดาได้ ปรากฏในรูปแบบ กิริยากระทำ-กิริยาความประสงค์ เช่น นางเอกสาวชื่อดังดับเครื่อง-ชนเอาเรื่องผู้กำกับให้ถึงที่สุดเนื่องจากผิด (ต่อสู้อย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ตน)

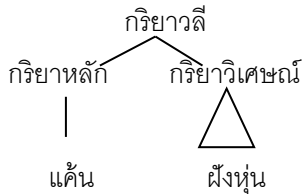
3.1.6 อรรถสัมพันธ์แบบ กิริยากระทำ-กิริยาผล

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กิริยากระทำ-กิริยาผล เป็นการปรากฏร่วมกันของเหตุการณ์หรือการกระทำหนึ่งที่เป็นเหตุ ตามมาซึ่งสภาวะการณ์หนึ่งที่เป็นผลต่อเนื่องกันอย่างผูกแน่น จนไม่สามารถแยกจากกันเป็นสองประพจน์ได้ ซึ่งกิริยาสภาวะการณ์นั้นคาดเดาได้หรือเป็นผลที่จะเกิดตามมา โดยปรากฏในรูปแบบ กิริยากระทำ-กิริยาผล เช่น ถ้าเขาเป็นคนเจรจา พวกพนักงานจะถูกกล่อมลึง-หลับ (พูดจนผู้ฟังเคลิบเคลิ้มและเห็นคล้อยตาม)

3.2 วากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบกริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ เป็นกริยาเรียงที่เป็นกริยาหลักและกริยาวิเศษณ์เรียงต่อกัน โดยมีกริยาแท้เป็นกริยาหลัก และกริยาวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายกริยาหลัก เช่น เขาไม่เคยทำงานมาก่อน พอทำงานใหญ่ก็เลอะ-เป็นโจ๊กเลย (เลอะมาก ล้มเหลว)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ของคำกริยา ประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดง วรรณสัมพันธ์ได้ 3 แบบ ดังนี้

3.2.1 วรรณสัมพันธ์แบบ กริยา-ที่มา (ablative) ‘from’

วรรณสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยา-ที่มา จะมีกรรมเป็นที่มาของการกระทำ โดยมีคำบุพบท “จาก” นำหน้าสถานที่ และไม่มีคำบุพบทนำหน้าสถานที่ โดยมีคำนามเป็นที่มาของการกระทำหรือเหตุการณ์ที่ระบุด้วยคำกริยา เช่น ตอนอยู่ในตำแหน่งเขาดีแต่ใช้อำนาจ พอลง-จากอำนาจ ลูกน้องจึงพากันหนีหายไปหมด (หมดอำนาจ พ้นจากตำแหน่งที่มีอำนาจ)

3.2.2 วรรณสัมพันธ์แบบ กริยา-ตำแหน่ง (positional) ‘after’

วรรณสัมพันธ์แบบ กริยา-สถานที่แบบนี้จะมีกรรมเป็นสถานที่ของการกระทำ โดยมีคำบุพบท “ตาม บน กลาง เหนือ บน ใน ฯลฯ” นำหน้าสถานที่ เช่น รัฐบาลชุดนี้นั่ง-ในหัวใจเกษตรกรทั้งหลาย (รู้ใจ ทำถูกต้องตรงตามที่ผู้อื่นคิดไว้)

3.2.3 วรรณสัมพันธ์แบบ กริยา-ที่หมาย (destination)

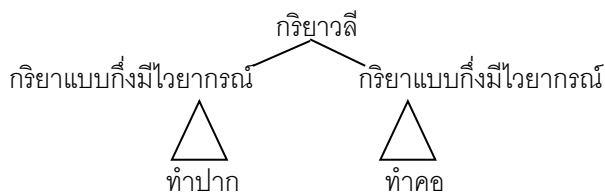
วรรณสัมพันธ์แบบ กริยา-ที่หมาย มีคำกริยาเป็นกรรมกริยาที่มีกรรมเป็นที่หมายของการกระทำหรือเหตุการณ์ที่ระบุด้วยคำกริยา เช่น วันนี้คุณพ่อเข้า-ครัวเองผู้คนที่ลุ่มลงไปทั้งบ้าน (ทำกับข้าว)

3.3 วากยสัมพันธ์แบบกริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์-กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์-กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์ เป็นกริยาประสมที่ไม่มีวากยสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสมาชิกในรูปแบบของหน่วยหลัก และหน่วยขยายดังเช่นโครงสร้างของหน่วยกริยาทั่วไป เนื่องจากหน่วยสมาชิกแต่ละหน่วยที่มาประสมกัน มีความสำคัญทัดเทียมกัน ไม่มีคำสมาชิกหนึ่งใดเป็นหลัก หรือ

เป็นส่วนขยายให้เห็นอย่างชัดเจน ความหมายของคำใหม่ที่ได้มักจะเป็นความหมายที่เป็นกลาง (general term) หรือแสดงลักษณะที่เป็นจำกลุ่มของความหมายหน่วยสมาชิก ซึ่งมีลักษณะบางประการร่วมกันอยู่ เช่น เธอมักถูกแม่ตำหนิเมื่อเธอทำปาก-ทำคอ (จิบปากจิบคอเวลาพูด)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์-กริยาแบบกึ่งมีไวยากรณ์ ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิดังนี้

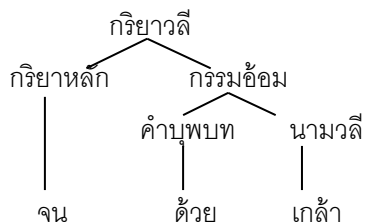

จากวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ คือ กริยาประสมที่หน่วยสมาชิกมีความหมายคล้ายกัน

4. กริยาวลี-บุพบทลี

โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะนี้มีหน่วยประกอบเป็นกริยาวลี และบุพบทลี รูปแบบคำกริยาประสมนี้จะมีวากยสัมพันธ์เป็นแบบเดียว คือ กริยาหลัก-กรรมอ้อม เช่น ถ้าเจอข้อสอบหินแบบนี้ เห็นทีจะจน-ด้วยเกล้าแล้วแน่ ๆ (ไม่รู้จะแก้ปัญหาได้อย่างไร)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กรรมอ้อม ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-กรรมอ้อม ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

4.1.1 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กรรมอ้อมสถานที่ของเหตุการณ์ (location)

อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กรรมอ้อมสถานที่ของเหตุการณ์ จะมีคำกริยาเป็นอกรรมกริยาและตามด้วยกรรมอ้อมที่เป็นสถานที่ เช่น แม้จะต้องปิดกิจการ แต่นายจ้างยังอยู่สุขสบาย อย่างนี้ล้ม-บนฟูกขัด ๆ (ล้มละลาย แต่เจ้าของกิจการไม่เดือดร้อน)

4.1.2 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กรรมอ้อมเครื่องมือ/วิธีการ/วัสดุที่ใช้ในเหตุการณ์ (instrument)

อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กรรมอ้อมเครื่องมือ/วิธีการ/วัสดุที่ใช้ในเหตุการณ์ (instrument) มาจากคำกริยา จะมีคำกริยาเป็นอกรรมกริยาและตามด้วยกรรมอ้อมที่เป็นเครื่องมือ/วิธีการ/วัสดุที่ใช้ในเหตุการณ์ เช่น ถ้าเจอข้อสอบหินแบบนี้ เห็นทีจะจน-ด้วยเกล้าแล้วแน่ ๆ (ไม่รู้จะแก้ปัญหาได้อย่างไร)

4.1.3 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กรรมอ้อมผู้ทรงสภาพของเหตุการณ์ (patient)

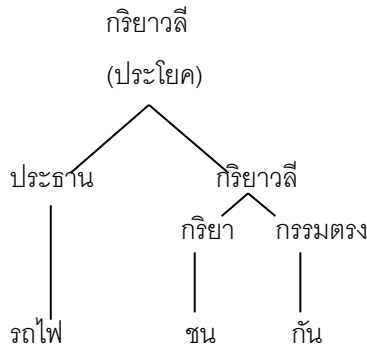
อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กรรมอ้อมผู้ทรงสภาพของเหตุการณ์ จะมีคำกริยาเป็นอกรรมกริยาและตามด้วยกรรมอ้อมที่เป็นผู้ทรงสภาพของเหตุการณ์ เช่น สาวยุคใหม่ อย่าเล่น-กับไฟให้เปลืองตัวเล่น (ลองดีเสี่ยงกับสิ่งที่รู้ว่าเป็นอันตราย)

5. นามวลี-กริยาวลี-นามวลี

โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะนี้มีหน่วยประกอบเป็น นามวลี กริยาวลี และนามวลี เช่น อยากมีกิ๊กหลายคน แต่ไม่บริหารจัดการให้ได้ เลยรถไฟ-ชน-กัน (พบกันโดยบังเอิญ)

จากรูปแบบนามวลี-กริยาวลี-นามวลี จะปรากฏวากยสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยาหลัก-กรรมตรง กล่าวคือ วากยสัมพันธ์ในรูปแบบประธาน-กริยาหลัก-กรรมตรง จะมีหน่วยประกอบเป็นประธาน กริยาแท้และกรรมตรงเรียงต่อกัน เช่น มานะก็ดูแข็งแรงดี ทำไมถูกหวัด-เล่น-งานเอาได้ (เป็นหวัด)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยาหลัก-กรรมตรง ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

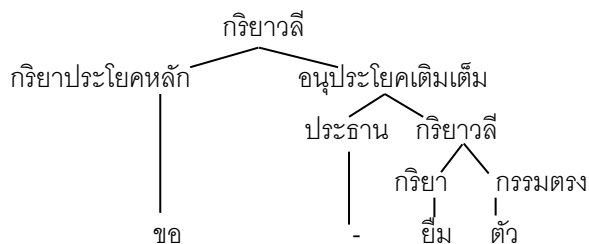
จากวากยสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยาหลัก-กรรมตรง ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ ผู้กระทำ-กริยา-ผู้ถูกกระทำ มีประธานที่เปรียบเป็นผู้กระทำกริยานั้น ๆ ตามด้วยคำกริยาแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ และมีกรรมที่เปรียบเป็นผู้ถูกกระทำกริยานั้น ๆ

6. กริยาวลี-ประโยค

โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะกริยาวลี-ประโยค มีหน่วยประกอบเป็น กริยาวลีและประโยค เช่น ผมทำงานที่กรมชลประทาน แต่ตอนนี้กระทรวงขอ-ยืมตัว (ขออนุญาตให้ผู้ที่อยู่ในสังกัดหนึ่งมาทำงานในสังกัดอื่น)

จากรูปแบบกริยาวลี-ประโยค จะปรากฏวากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กริยาอนุประโยคเต็มเต็ม ซึ่งวากยสัมพันธ์ในรูปแบบกริยาหลัก-กริยาอนุประโยคเต็มเต็ม จะมีหน่วยประกอบเป็นกริยาแท้และมีกริยาอนุประโยคเต็มเต็มที่ทำหน้าที่เสมือนกรรมตรง

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบกริยาหลัก-กริยาอนุประโยคเต็มเต็ม ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

6.1 วากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-กริยาอนุประโยคเติมเต็ม

จากวากยสัมพันธ์แบบ กริยาหลัก-กริยาอนุประโยคเติมเต็ม ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กริยาบ่งกระทำ

กริยาบ่งกระทำ มีลักษณะอรรถสัมพันธ์ในประโยคหลัก คือ ผู้กระทำเป็นผู้ บ่งกระทำ (manipulator) ซึ่งจัดการให้บุคคลอื่นซึ่งเรียกว่า ผู้ถูกบ่งกระทำ (mainpulee) ก่อการกระทำหรือพฤติกรรมขึ้นมา โดยผู้กระทำในอนุประโยคเติมเต็มกริยาเป็นสิ่งที่อ้างถึงร่วมกันกับผู้ถูกบ่งกระทำในประโยคหลัก อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กริยาบ่งกระทำ แบ่งได้เป็น 2 แบบ ดังนี้

6.1.1 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กริยาบ่งกระทำเชิงสำเร็จ

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยา-กริยาบ่งกระทำเชิงสำเร็จ จะมีหน่วยประกอบเป็นคำกริยาแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ ตามด้วยกริยาบ่งกระทำเชิงสำเร็จ เช่น ทำ จัดการ บังคับ ปืบ ล่อ หลอก จูงใจ ช่วย เสริม ฯลฯ กริยาบ่งกระทำเชิงสำเร็จ แสดงนัยว่าความเป็นจริงของประโยคตรงกับความเป็นจริงของอนุพากย์เติมเต็ม เช่น งานนี้ผมเอาจริงนะ จะเล่น-ขายของแบบเด็ก ๆ ไม่ได้นะ (ลักษณะการกระทำที่ไม่ถูกหลักเกณฑ์ ไม่จริงไม่จังเหมือนทำเล่น ๆ)

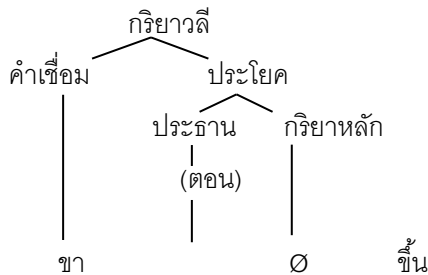
6.1.2 อรรถสัมพันธ์แบบ กริยา-กริยาบ่งกระทำเชิงพยายาม

อรรถสัมพันธ์ในรูปแบบ กริยา-กริยาบ่งกระทำเชิงพยายาม จะมีหน่วยประกอบเป็นคำกริยาแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ ตามด้วยกริยาบ่งกระทำเชิงพยายาม เช่น บอก กำหนด สั่ง บัญญัติ ใช้ อนุญาต ยอม ขอ ฯลฯ กริยาบ่งกระทำเชิงพยายามไม่ได้แสดงนัยว่าความเป็นจริงของอนุพากย์หลักจำเป็นต้องตรงกับความเป็นจริงของอนุพากย์เติมเต็มเสมอไป เช่น ผมทำงานที่กรมชลประทาน แต่ตอนนี้กระทรวงขอ-ยืมตัว (ขออนุญาตให้ผู้ที่อยู่ในสังกัดหนึ่งมาทำงานในสังกัดอื่น)

7. คำเชื่อม-ประโยค

วากยสัมพันธ์ในรูปแบบ คำเชื่อม-ประโยค จะมีหน่วยประกอบเป็นคำเชื่อม ซึ่งไม่ใช่สิ่งมีชีวิต จึงไม่สามารถคุมการกระทำได้ และตามด้วยประโยคที่มีการละประธานเรียงต่อกัน เช่น ตอนนั้นรัฐบาลกำลังขา-ขึ้น ทำอะไรคนก็ขึ้นชมไปหมด (กำลังได้รับความนิยม)

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ คำเชื่อม-ประโยค ของคำกริยาประสมแบบ รวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

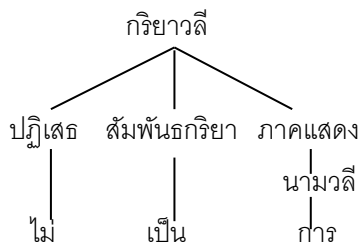
จากวากยสัมพันธ์แบบ คำเชื่อม-ประโยค ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์แบบ คำเชื่อมบอกเวลา-เหตุการณ์ โดยจะมีหน่วยประกอบเป็น คำเชื่อมบอกเวลา ตามด้วยเหตุการณ์

8. ปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-นามวลี

โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามในลักษณะนี้มีหน่วยประกอบเป็น ปฏิเสธ สัมพันธกริยา และภาคแสดงนาม เช่น หนึ่งเรื่องนี้ไม่เป็น-สับปะรดเลย (ใช้ไม่ได้ ไม่ดี)

รูปแบบสัมพันธ์กริยา-นามวลี จะปรากฏวากยสัมพันธ์แบบสัมพันธ์กริยา-ภาคแสดงนามมักมีหน่วยประกอบเป็นปฏิเสธตามด้วยสัมพันธ์กริยาที่ทำหน้าที่เป็นกริยาหลักและมีภาคแสดงเป็นนามวลี

ทั้งนี้ โครงสร้างวากยสัมพันธ์แบบ ปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-ภาคแสดงนาม ของคำกริยาประสมแบบรวมนามที่ปรากฏในประโยคตัวอย่าง แสดงได้ดังแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

จากวากยสัมพันธ์แบบ ปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-ภาคแสดงนาม ที่กล่าวไปนั้น สามารถแสดงอรรถสัมพันธ์แบบ ปฏิเสธ-สัมพันธ์กริยา-ผู้ทรงสภาพ จะมีหน่วยประกอบ

เป็นปฏิเสธ ตามด้วย สัมพันธกริยา และมีหน่วยประกอบเป็นลักษณะของเหตุการณ์เกิดหรือผู้กระทำกระทำการ

สรุป

โครงสร้างของคำกริยาประสมแบบรวมนามทั่วไปเหมือนโครงสร้างวลีหรือประโยค สอดคล้องกับ อัญชลี สิงห์น้อย (2552) ที่กล่าวว่า คำประสมมีพื้นฐานมาจากระบบหรือกฎเกณฑ์เดียวกันกับวลีหรือประโยค จึงอาจกล่าวได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่มีคำประสมเกิดขึ้นในภาษา คำเหล่านั้นน่าจะใช้แสดงความหลากหลายทั้งในเชิงวากยสัมพันธ์ ความหมายและคำศัพท์ไปในคราวเดียวกัน และอัญชลี สิงห์น้อย (2548) ได้แสดงให้เห็นว่าคำนามประสมในภาษาไทย แม้จะมีความหมายจำเพาะเหมือนคำเดียวโดยทั่วไป แต่ก็มีวากยสัมพันธ์ อรรถสัมพันธ์ และผลิตภาวะ (productivity) ที่หลากหลายได้เช่นเดียวกันกับวลีและประโยค

จากการวิเคราะห์คำกริยาประสมแบบรวมนามในงานวิจัยนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นข้อมูลในการแสดงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ไทย ในประเด็นเรื่อง คำกริยาประสมแบบรวมนามในแนวทฤษฎีหน้าที่นิยมที่อธิบายภาษาโดยครอบคลุมรูปแบบ โครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และอรรถสัมพันธ์ที่พิจารณาแยกแยะให้เข้าใจถึงธรรมชาติที่แท้จริงของหมวดหมู่คำกริยาประสมแบบรวมนามอย่างครอบคลุมและชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ และคณะ. (2528). การประสมคำด้วยวิธีกลีนามในภาษาไทย.

ภาษาและวรรณคดีไทย, 2(3), 48-58.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.

กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด.

_____. (2550). พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : แม็ค.

- _____. (2552). **พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : ยูเนียนอุลตราไวโอเรต.
- _____. (2554). **พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 3 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : ยูเนียนอุลตราไวโอเรต.
- อัญชลี สิงห์น้อยชลิ สิงห์น้อย. (2551). คำกริยาประสมในภาษาไทย หมวดหมู่ที่ปรับเปลี่ยนทับซ้อน และสลับสน. **ภาษาและวัฒนธรรม**, 27(2) , 23-40.
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2558). **เอกสารคำสอนวชิรวิภาคและวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์ในแนวหน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา 209522**. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2555). ชูดกริยาในภาษาไทย : กริยาเรียงหรืออื่นใด. **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, 31(2), 36-61.
- Givón.Talmy. (1984). **Syntax : A Functional Typology Introduction, Vol I**. Amsterdam/ Philadelphia : John Benjamins Publishing Company.
- Givón.Talmy. (1990). **Syntax : A Functional Typology Instruction, Vol II**. Amsterdam/ Philadelphia : John Benjamins Publishing Company.
- Hass, Mary R. (1964). **Brief Description of Thai, thai-English Student's Dictionary**. Standford, Calif : Standford University Press.
- Mithum, Marianne.(1984). **The evolution of noun incorporation**. Language Vol. 60 No. 4.